

Kaj se more še drugega misliti, kakor da je Miha že drugo jutro klečal pri nogah svojega visokega dobrotnika; da je čez osem tednov pozneje na cesarsko posestvo sè svojo materjo kot vertniški nadzornik potoval; da se je potem čez eno leto srečno oženil z hčerko svojega gospodarja, zlatarja na Višehradu, in da je v sivej starosti, ko je svojim otrokom večkrat pripovedoval o svojej sreči in o nesreči svojega rojaka Janeza, kateri je pozneje prišel v neko predilnico in je vsled svojega slabega življenja zgodaj umerl, vselej sè solznimi očmi pogledal podobo slavnega cesarja Jožefa II., kateri že davno pri svojih slavnih prednikih počiva v cesarskej raki na Dunaji.

Poslovenil Lj. T.

Manica in Jožek.

Poldrugo uro od terga proč je živela vdova Manica sè svojim Jožkom. Precej visoko na hribu 'Čredežu' je stala njena lesena hišica na majhnej pa prijetnej ravnini. Okolu hišice je bilo polno sadnih dreves, na katerih so drobne tice spomladi gnjezdile in svoje mične pesmice ščebetale. —

Ko je umerl Manici mož, je Manici zeló terdo šlo. Morala je toraj prodati nekaj svojega posestva, da jej je bilo mogoče dolgeve poravnati. Pridno je delala sè svojim Jožkom, ki je bil edino njeno veselje, da si je prislužila vsaj toliko, da je pošteno živeti in davke plačevati mogla.

Približala se je jesen. Manica in Jožek sta že mnogo pridelkov iz polja pospravila pod streho. —

Ali nekega dné se je prigodilo, da so Jožkova mati nagloma zboleli Jožek gre hitro v terg po duhovnega gospoda, da bi bolno mater prevideli sè svetimi zakramenti, in da pokliče tudi zdravnika. Zdravnik je dejal, da mati sicer niso nevarno bolni, a vendar se morajo varovati, da se ne prehladé.

Jožek, ki se je zeló bal za svojo dobro mater, je zmérom pri njih stal, jih odeval in gledal na uro, ki je visela pri vratih, da je vedel o pravem času zdravila materi podajati.

Že je preteklo nekaj dni, a materi je bilo vedno slabejše. Zdaj so tudi zdravila pošla in Jožek je moral zopet iti po druga, če tudi s težkim srcem, kajti zeló težko mu je bilo bolno mater samo pustiti doma.

„Le pojdi le“ — rekli so mati — „in nič se ne boj, vsaj mi ni tako hudo.“ Jožek uboga in gre zjutraj zgodaj iz doma.

Bilo je lepo jesensko jutro. Solnce se je ravno vzdigalo izza gor in ogrevalo verhunce visokih gorà; po dolinah pa je ležala še gosta megla. —

'Čredež' je bil visoko gorovje poraščen z debelimi bukvami, kjer so bili tudi lepi listniki. Tu pa tam so se raztegale majhne tratice, po katerih so se pasle lehkonožne serne v velikih družbah. Skorej ves Čredež je bil lastnina nekega grajščaka, ki je imel posebno veselje do lova. Povabil je ravno tega dné mnogo plemenitašev na tako imenovani veliki lov v Čredež; prišlo je prav obilno število gospodskih lovcev, ker tukaj so le vsako tretje leto šli pobijati divjino in vsak se je nadejal svojega pléna. — Jožek, ki je šel ravno ta dan po

zdravila, pride kmalu do velike ceste. Kar se pripelja polhen voz neznanih gospodov s puškami in psi — bili so lovci. Jožek se jim odkrije in gre svojim potem. Poldesetih je bilo, ko pride v terg. Urno stopi k zdravniku, a ni ga bilo doma. Jožek je moral toraj čakati. Vsaka minuta mu je bila večnost. Pa kako bi mu ne bila? Bolna mati so čisto sama doma. Bog vedi, kako hudo jim je zdaj; morda že umirajo! Take misli rojile so mu po glavi in Jožek se prične milo jokati. Ko ga pa nek kupec jokajočega zagleda stopi k njemu in ga vpraša: „Deček, čimu jokaš? Čigav pa si?“ Jožek se odkrije in pové vse na tanko. Kupcu se ubogi deček v serce smili in mu reče: „Pojdi z mano, da se pri meni malo pogreješ, dokler ne pride zdravnik.“ Jožek ga rad uboga in gre z njim.

O poludne mu dà kupec tudi kosilo, in po kosilu mu reče kupec: „Pojdi zdaj k zdravniku, mislim da je že prišel in potlej pridi še malo nazaj.“ — Kmalu pride Jožek z zdravili nazaj k dobremu kupcu. Kupčeva gospa, dobra in usmiljena žena, podá mu zveženj rekoč: „Vzemi ta le zveženj in nesi ga domov materi, da se malo okrepcájo. Tukaj pa imaš še nekaj krajcarjev, da je boš imel za potrebo. Jožek se lepo zahvali, poljubi gospej roko in hiti k bolnej materi domov. —

Nebó, zjutraj še jasno kot ribje oko, bilo je zdaj s črnimi oblaki prevlečeno. Začelo je deževati in čedalje bolj temno prihajati.

Jožek prav urno dalje koraka. Dež bolj in bolj pada, temá prihaja in hud vihar nastane.

Jožek ni vedel, kaj bi storil. Kakega zavetja si poiskati — misli si — bilo bi pač še najboljše — a bolna mati sama doma — pride mu na spomin in urno zopet dalje korači. Zdaj začne grometi in bliskati se, silna ploha se vlije in Jožek ni mogel naprej. Da si nerad stopi vendar malo po stranskem poti proti kapelici križevega pota.

Kapelica je bila prav lepo zidana; po pravljici jo je dal sezidati nek vitez, ki je bil Turkom ubežal in se na tem kraji skrnil. Jožek stopi v kapelico, ki je bila odperta, pade pred oltarčekom na kolena in moli za svojo bolno mater. Po molitvi vstane, pogleda vèn in vzdihne: „Oj kako moja dobra mati zame skerbé, ker me tako dolgo ni domov!“ Pri tej priči hoče zopet dalje. „Kam bodeš šel, ko tako lije,“ oglaší se nekedo v kapelici in neznan gospod s puško na rami stopi predenj. Jožek se prestraši. „Nikar se me ne boj! Jaz sem bil na lovu. Zgubil sem se od svojih tovarišev, in ko je nevihta nastala, šel sem si iskat zavetja in hvala Bogu, prišel sem do te kapelice, kjer sem hotel vedriti, in če bi treba bilo tudi za oltarčekom prenočiti. Zeló sem se začudil, ko si ti sim prišel. Ko pa si začel moliti in tožiti svoje nadloge Bogu, sem sprevidel, da si dober in pošten deček.“

Neznani gospod je Jožka še marsikaj popraševal in Jožek mu je na vse lepo odgovarjal. „Bi li mogel s tabo“ vpraša naposled gospod ubogega dečka „da bi pri tebi prenočil?“ Jožek reče nato: „Lehko, ali gospod na slami boste morali ležati. Mati so bolni in ležijo v postelji, jaz si pa posteljem v hiši na tleh.“

„Samo da bodem pod streho“ odgovori nato gospod.

Med tem razgovorom poneha nevihta in bleдалuna se prisveti izza črnih oblakov.

Jožek in gospod se podasta iz kapelice in po ozkej stezici v pol uri prideta srečno do Jožkovega doma. — Jožek naredi luč, ter stopi berž k materini postelji. Mati se mu lepo nasmehljajo rekoč: „Kaj si vendar prišel, ljubi moj Jožek? Tako sem se zate bala! Prej sem bila malo zaspala in zdaj se nekoliko boljše počutim.“ Jožek je bil zelo vesel te novice.

Zveženj, katerega mu je dala kupčeva gospa, zdaj razveže. V njem je bilo različnih jedil.

Jožek je podá materi in jim pové, kako je moral čakati zdravnika; da mu je kupčeva gospa dala ta zveženj in tudi kosilo o poludne; pripoveduje, kako je prišel s tem gospodom skupaj, pokaže ga materi, in gospod bolno mater prav prijazno pozdravi.

Nekoliko pozneje gre Jožek vèn in prinese dva otepa slame, ter postelje tujemu gospodu blizu peči, kjer je kmalu prav sladko zaspal. —

Jožek še materi podá zdravila in po končanej večernej molitvi tudi on kmalu zaspi.

Drugo jutro je bil lep dan. — Gospod je še malo poležal, Jožek je pa vstal in spekel koruna. Čez nekoliko časa vstane tudi gospod. Jožek prinese nekoliko lepo zapečenih korunov in je ponudi gospodu za kosilce.

Nato pelje Jožek tujega gospoda malo pogledat vèn. Gospodu posebno dopade sadno drevje okrog hišice, ki je bilo prav redno zasajeno. Na debelej jablani je bil navpik privezan kol, na katerem je bila počez pribita deščica.

„Čimu je pa to?“ popraša gospod.

— „Tu gori nastavljam po zimi ubogim tičicam zernja in bučevih koščic, da revice gladu ne poginejo.“

Ko je gospod malo pogledal okolu hišice, stopi zopet nazaj k bolnej materi v hišo. „Mati!“ je nagovori, dobrega sina imate. Ko sem bil včeraj na lovu in sem si šel zaradi gerdega vremena zavetja iskat, pridem k sreči do kapelice, kjer sem hotel za oltarčekom prenočiti.

Čez nekaj časa pride vaš Jožek. Pade na koleni pred oltarčekom in moli za vas. Sam Bog mi ga je poslal, da sem tukaj pri vas na gorkem prenočil. Zelo me je že zeblo, in ko bi ga ne bilo, ne vem, kaj bi bil začel. Tu imate nekoliko denarjev, da si malo opomorete. Tudi zdravnika vam bodem poslal in za plačo vam ni treba nič skrbeti.“ Ko se gospod materi še lepo zahvali reče jim pri odhodu: „Kedar boste kaj potrebovali, pošljite kar Jožka k meni; v tergu stanujem v velikej hiši farnej cerkvi nasproti.“

Jožek je spremil gospoda še do velike ceste, in mu pot na tanko popisal, da mu ni bilo mogoče zaiti.

Mati so se zelo začudili, ko so slišali, da je gospod iz bližnjega terga, in da stanuje farnej cerkvi nasproti. Bil je namreč to bogat gospod, ki je ubožcem mnogo dobrega storil.

Gospod je izpolnil svojo obljubo. Berž drugi dan pride zdravnik, ki je ubogej vdovi vse drugače postregel nego poprej. Jožek je moral v terg, da prinese materi dobrih in tečnih jedil. Pri dobrej postrežbi so mati kmalu ozdraveli in čez nekaj dni so bili že iz postelje. Pervi njih pot je bil se vé da v terg k dobremu gospodu, katerega jim je sam Bog poslal, da se mu zahvalijo za izkazane dobrote. Gospod je ubogo vdovo prijazno sprejel, dal jej je nekaj denarjev, da si poplača dolgove in jej je rekel, da naj svoje ma jhno

posestvo zopet s pridom obdeluje, kakor je to delala dosihdob. Manica je to tudi storila in še mnogo let je srečno in zadovoljno živela s svojim Jožkom, kateremu je po svojej smerti zapustila majhno pa lepo posestvo na Čredeži.

F. Šetina.

Zdrava Marija.

Lojze je bil jako dober otrok, dokler je bil še doma pri svojih starših in je hodil v domačo ljudsko šolo. Bil je pobožen kakor angelj, krotek in pohleven kakor jagnje, priden in marljiv kakor mravlja, pokoren svojim staršem in učiteljem. Pa ne samo to, on je bil tudi bogaboječ, spoštoval je stare ljudi, bil je uljuden proti svojim tovarišem in prijazen proti vsacemu človeku. Ob kratkem, Lojze je bil otrok, da mu ga ni bilo enacega v celej fari. Pač ni čuda potem, da je izveršil domačo ljudsko šolo z najboljšim uspehom.

Ker so bili njegovi starši premožni, dali so ga po nagovoru gospoda učitelja v bližnje mesto v ondotne višje šole. Pri slovesu je Lojze sè solzami v očeh obljubil svojej materi, da bode zmêrom dober in pameten; videlo se mu je tudi na obrazu, da so mu te besede zares prišle od sereá.

Iz začetka se je Lojzetu nekako čudno zdelo živeti v veselej družbi toliko dijakov, kolikor jih je bilo v mestu; nù malo po malo se jih je privadil in kmalu se je seznanil tudi z nekim Ostankom, svojim součencem, ki je bil za nekaj let starejši od njega.

Ostanka so dijaki sploh poznali kot hudobnega in jako pokvarjenega mladeniča. Zato so mnogi Lojzeta nagovarjali, naj se ne druží z njim, ali zastonj. Lojze pošten in še neizkušen deček še pomislil ni nato, da bi na svetu bilo tudi hudobnih ljudi. Posebno si pa kaj tacega ni mogel misliti o svojem tovarišu Ostanku, ki se mu je vedno delal dobrega in prijaznega. Ta gerdi hinavec se je znal prilizovati in je bil polhen najslajših besedi kakor šipečja jagoda koščic.

Dobro je vedel malopridnež, da so Lojzetovi starši premožni, in da svojemu ljubčeku radi dadó vse, česar je le prosí. Zato je sklenil se ga prav terdno okleniti, da ga bo potem toliko laže molzel.

In glej čuda! Ostankove gerde lastnosti nadvladale so Lojzetove lepe čednosti. Ostanek ga je naučil najpred legati in starše varati (goljufati); odvracal ga je tudi od pobožnosti, lepih nauk, in od vsega, kar se je bal, da bi bilo njegovim hudobnim nameram na poti. Tako je naš dobri Lojze, brez da bi bil vedel sam kako, kmalu postal zrel hudobnež. Na Boga je čisto pozabil, starše je varal, kar se je dalo, učiteljev ni ubogal, součence je sovražil, slabejšim od sebe je nagajal, a z močnejšimi se je skorej vsak dan pretepal. Dan na dan so prihajale tožbe o njem, in tako se je zgodilo, da tudi njegovi učitelji niso več mogli imeti poterpljenja z njim, ter so ga morali z Ostankom vred za vselej iztirati iz šole.

Kam se hoče zdaj podati nesrečni Lojze? Ostanek se malo briga zanj, še slišati neče nič o njem. K staršem se ne upa domóv; nihče mu ne dá še